

Szalonkaváró

Utállak, február, lassan telik napod!
Hóvirág, hol vagy már? Törjed fel a fagyot!
Ócska szekerén az idő csak vánszorog –
ostorral csapom én, mégis itt támolyog.

Pedig, ha tudná, hogy március elején
finom illat száll, ó, ha csak sejténé!
Kapná a csizmáját, venné tarisznyáját,
köszönés nélkül vinné az irháját.

Erdőnek királya, szarvasok bikája,
királynőm vagy nekem, erdők szalonkája.
Tavaszi langyos estén szerelmes röptödét,
imbolygó táncodat kevesen értik meg.

A vacsoracsillag, mikor felragyog az égen,
szerelmi vágyad lehet majd a véged.
Bokorba bújva leslek, én is várlak,
könnycseppet ejtek, ha elmégy, utánad.

A magyar vadászok legszebb győzelme volt tavaly, hogy az Unióval sikerült elfogadtatni a tavaszi szalonkázást. Ideje, hogy köszönetet mondjunk azoknak a józan természetvédőknek, akik elfogadták érveinket, és nem csináltak presztízskérdést a dologból. A tudományos érvek, a nemes hagyomány és a józan ész aratott diadalt. Aminek egyik következménye, hogy idén márciusban nem csak kesergésre és nosztalgizásra vagyunk kárhoztatva, hanem nyugodtan számba vehetjük tapasztalatainkat.

Jomagam olyan helyen kezdtem el szalonkára vadászni, ahol nem is volt. Fejér megyei területünkön én előttem senki nem vadászott tavaszi húzáson. Legalábbis nem hallottam róla. Mint annyi más apróvadás területen, nem is tudtak a szalonkáról. Őszi fácánhajításokon röppent olykor egy-egy, néha le is puskázták, de egyébként senki nem foglalkozott vele. Megjegyzem, ősszel általában máshol lehet megtalálni a szalonkát, mint tavasszal.

Amikor a 80-as évek közepén elkezdtem kijárni, két évig nem is találkoztam szalonkával. 1987-ben fedeztem föl magamnak azt az erdőt, ahol azután évente rendszeresen látom néhányat. A környék egyetlen számba vehető erdeje mintegy 200 méter széles és 600 m hosszú. Az eleje középkorú erdei fenyves volt, a közepe öreg akác, aztán egy fiatal, majd egy ismét öreg akácok következett. Nos, az utóbbi két állomány közötti nyiladékon lőttem első szalonkám 1987. április 1-jén hajnalban. Ugyanitt 3-án este, erős szürkületben, mellettem úgy 40-50 méterre avarzörgést, morgást hallottam. Azt hittem, nyulak birkóznak. Ám hirtelen szemből egy szalonka érkezett korrogva, s mint a villám, vágott le a morgás helyére. Úgy meglepődtem, hogy el is felejtettem fölemelni a puskámat. Utólag jöttem rá, hogy amit hallottam, az a szalonkák párzása volt, s a hím a „szexpartira” igyekezett.

Utána évekig jártam ki egyedül. Több szalonkát otthon nem

lőttem, de néhányat még láttam. Az említett akácost letermelték, áttemtem székelyhelyemet egy szomszédos erdőtagba. Ott is mindig ugyanott bukkant föl az a 2-3 szalonka, amit egy idényben láttam. És mindig április első napjaiban.

Nagy változás volt, amikor a 90-es évek elején Szeged környékén kezdtem kijárogatni az itteni vadászokkal. Legtöbbször a Maros vagy a Tisza árterébe mentünk, vagy a töltés mentett oldalán lévő kisebb erdőfoltokba. Itt viszont mindig többen, időnként nagyon sokan voltunk kint. Les után rendre összegyülekeztünk, és megbeszéltük, ki mit látott. Ekkor jöttem csak rá, mennyire a sötétben tapogatózom régen egymagamban! A sok vadász ugyanis *együtt* biztosan kimondhatta, hogy pl. most (még, már) nincs szalonka a környéken. Meg lehetett állapítani, hol húz és hol nem, időnként egy-egy madár útját is követni lehetett a puskásvonalon.

Az alföldi, alapvetően apróvadás területeken régen nemigen ismerték a szalonkát, nem volt kultúrája a vadászatának, nem is tudtak jó húzóhelyekről. Másfelől itt nincs annyi madár, mint a hegyekben vagy a nagyobb erdőkben. Ezért is van nagyobb jelentősége a csoportos megfigyeléseknek.

Itt fokozottan érvényes, hogy ha valaki egy húzáson lát egy szalonkát, az már jó eredménynek számít. Persze azért előfordultak esetek, amikor egy-egy reggel 9,

illetve 6 madarat láttunk. 2000-ben a Hódmezővásárhely melletti Tisza-ártérben az egyik vadász 7-es cvikket is látott. Ugyanebben az évben Sisák László 16 szalonkát lőtt. És mindegyiket saját, Szeged melletti apróvadás területén!

Az alföldi szalonkázók nagy ellensége az árvíz. A tavaszi áradás megszünteti a legjobb szalonkás helyeket. Hosszú csőrű barátunk nagyon szereti ugyan a vizes talajt meg a vízpartot, de a vízzel magával nem tud mit kezdeni. A szalonkák szerintem vonulásuk alatt sokszor követik a folyókat, mert az árterekben biztos pihenő- és táplálkozóhelyet találnak – szinte bárhol leszállhatnak. Ha jön az ár, a mentett oldali erdőkbé szorulnak. Egyik áradásos évben a Maros melletti zsebkendőnyi, ritka nyarasban, a Kutyalukban találtuk meg őket.

A legjobb szalonkahúzásokat Székelyföldön, a Hargitán éltem meg. Még május elején is láttam minden alkalommal 2-3 húzó madarat. Hajnalban persze inkább a nagykakasok dürgését mentünk hallgatni, de ilyenkor pirkadatkor merő korrogás volt a levegő. Annyi szalonkát láttam és hallottam, mint egy közepes récehúzáson. Persze ott, akkor nem emeltünk puskát rájuk. 1996-ban, amikor a *Nimród* tudósítójaként először jártam ott, sikerült is egyet lőni. A Kárpátokban a legmagasabb gerinceken, csúcsokon is húz, és kb. 1500 m magasságban találtunk szalonkafészket. Itt esett legszokatlanabb szalonkapuskázásom: barátom cseh vegyes csövűjével vadásztam, és hát erre az alkalomra nem szereltük le róla a céltávcsövet... „*A csőre hegyét célozol!*”, szólt az utasítás, de bizony nem jól céloztam. Vagy ami még valószínűbb, a szalonka sokkal messzebb volt, mint ahogy én 6-szoros nagyításban láttam.

Az Alföldön ugyanúgy előfordulnak nagyobb és kisebb testű madarak. A legkisebb 270, a legnagyobb 420 gramm volt.

A Magyarországon fészkelő szalonkák állományát 40-60 párra becsülik. Szerintem könnyen lehet, hogy ez a szám sokkal magasabb. Apám 1982. május 1-jén őzbaklesen látott korrogó szalonkát a Fejér megyei Hantos erdejében, amely egyáltalán nem szalonkás vidék. Idén a Szeged melletti Tiszaszigeten nyáron találtam szalonkával egy fiatal vadász. Mivel nyáron senki nem keresi, sok helyen költet észrevétlenül.

Az Alföldön ritkán találkozunk korrogó szalonkával, de akkor is csak az idény végén. A korrogás valószínűleg a párzáshoz kapcsolódó hang, s akkor a tapasztalat alátámasztja, hogy nálunk a vadászidényben még nem igen kezdődik meg a párzás.

Éljen a **szalonkagyőzelem!**

A Tisza árterében megfigyelték, hogy egy szalonka a húzó kacsákat kergeti. Gondolom, belefeledkezett a játékba. Egyik barátomra reggel gyors cvikk repült, ám a második tagja egy erdei fülesbagoly volt.

A napi 4 db-os terítékkorlátozásnak csak propagandisztikus értelme van. Én 18 éve járok ki szalonkázni, az utóbbi években nagyon sokat, de egyetlenegyszer lőttem csak egy nap (2003. április 10-én hajnalban) 2 darabot. Azt is egy kezemen meg tudom számolni, hányszor lőhettem egy leesen kettőnél többször szalonkára. De széles ismeretségi körömben nincs senki, aki valaha kimerítette volna a 4-es keretet. Elképzelhető persze, hogy akad ilyen – egy vadászéletben egyszer-kétszer. Vajon akad-e olyan szenvedélyes szalonkázó, aki kihagyja?

Különleges a szalonkának a lövés utáni viselkedése is. Az említ-

tett kis Kutyalukban egy reggel szépen körülrepült engem egy madár: duplára elhibáztam, újratöltöttem, és még egyet rá tudtam löni. A legkevésbé sem zavartatta magát a tűzijátéktól. Egy másik alkalommal erdei tisztáson kis testű, pisszegő, korrogó madár húzott egyenesen rám. Mind szemből, mind elrepültében elhibáztam, de egyáltalán nem változtatta meg az irányát, sőt tovább „beszélt”, mintha mi sem történt volna. A szárnyazott szalonka a régebbi szakirodalom szerint helyben marad. Nekem ellenkező a tapasztalatom: sokszor akár több száz méterre is elgyalogol, máskor meg futva kell üldözni.

Szinte minden tavasszal kerül a kezembe lövésből fölgögygylt példány. Az összeforrott szárnycsont is gyakori, és az is, hogy a lábán van olyan törés, amelyik rendbejött. Ennek oka az lehet, hogy a szalonka a földön él, táp-

lálkozik, szaporodik, a repülés nem tartozik föltétlenül mindennapi szükségletei közé.

Ha rajtam múlna, szalonkázásra kötelezővé tenném a vizsla használatát. Semelyik vadászaton nem vész el annyi sebzett vad, mint itt. Seholy nem kell olyan vaksötétben, olyan sűrűben kutatnodni egy hasonlóan kicsi és kiváló rejtőszínű madár után.

A sebzéseket illetően, tavaly szereztem egy igen tanulságos tapasztalatot. Március 24-én hajnalban egy ritkás nyaras-tölgyes-olajfűzes erdő tisztásának szélén álltam. Viszonylag jó fénynél, 5 óra 5 perckor jobbról egy cippantást hallottam, és hamarosan megláttam a hozzá tartozó, a tisztáson gyors tempóban áthúzó szalonkát is. Reflexből lőttem rá (12/70-es kaliber, 12-es sörét) kb. 40 méterről. Lövésemre az addig egyenesen húzó madár csapongani kezdett. Pár pillanat múlva

fölemelkedett a koronaszint fölé, ahol a bal csővel is rálőttem, igaz, kicsit messziről. Erre nem reagált, majd kényelmesen megfordult, és kicsit messzebb, párhuzamosan azzal az úttal, amelyen érkezett, elrepült. Amint a hibázáson törtem a fejem, egy szállongó tollacsát vettem észre: a farktolla volt. Odamentem, ahol eltűnni láttam – s kutyám farkcsóválva vette föl a dermedt madarat. Az egyik lábát és egy evezőtollát törte a sörét, és a testébe is jutott egy vagy kettő. És a találat helyéről még mintegy 120 métert elrepült! Szalonkázáson 120 méter jelentheti akár a szomszéd hegyet, de mindenképpen olyan távolságot, ahol remény sincs zsákmányunk föllelésére. Vajon hány szalonkánk vész el így?

Akárhány is, most már biztosak lehetünk benne: a szalonkázás maga nem veszett el!

Márok Tamás